

հԱՍՏՈՒՏ ԱՅԽԵԱՆ.

სარატოვში, როგორც „სარატოვის ფურცელი“, ამბობს, არის აზრი უნივერსიტეტის გასსხისა. მს აზრი პირველათ წარმოეთქვა ერთს სატახტო ქალაქიდან მოსულს ჩინოვნის ამ რამდენიმე წლის წინეთ. წელს იქაურმა გუბერნიის საზოგადოებამ ხელმეორეთ დაიწყო ამაზე მოლაპარაკება; ახლა, ამ გაზეთის სიტყვით, სარატოვში გამართულია საკუთარი კომიტისია, რომელმანც უნდა მოიღავაროს ამ საქმეზე და მონახოს სახსრები იმის აღსრულებაში მოყვანისთვის.—

აცნობონ იქ ერთმანერთს რა რიგათ უკლიან ხილს და სხვ. ამას გარდა, თუ კარგი ხილი, ან ლინო მოსდის ვისმე, შეუძლია მიიტანოს, ან გაგზავნოს გამოფენაზე და ამნაირად ამ ლინოს იქ გაიცნობენ და ბევრი მყიდველები შეიძინება.

სამზღვარს გარეთ გამოფენები თითქმის ყოველ წლობით არის ხოლმე: დიდი ხანი არარის დრეზდენში (საქსონიაში) იყო გამოფენა ს აფ ქვავი იარაღ ბისა, ალტენბერგში იყო სამკავი და სათიბავი

ამ ცოტა ხნის გინმავლობაში შესდგა ნიუნი-ნოეგოროდში „მენადირების საზოგადოება“, რომლის მიზანი შემდეგია: 1) მოეხმაროს ნიუნი-ნოეგოროდის და იმის ახლო მდებარე გუბერნიებისა ზემსტვოებს მგლისა და სხვა მავნებელი-მონადირე მხეკების გაწყვეტაში; 2) უნდა დაიცვას გარეგანი ნადირები ურიგო და უდროოთ დახოცვისაგან; 3) მიიღებს ღონისძიებას, რომ ასე ხშირათ არ მოხდეს თოფისაგან, ან სხვა სასროლი იარაღისაგან უბედური შემთხვევაში; 4) მიაქცევს ყურადღებას თოფების კეთებას რუსეთში; 5) საუკეთესო მოდგმის მონადირე ძალები უნდა მოაშნოს; 6) უნდა გამოზარდოს მარჯვე თოფის მსროლელები და კარგი მონადირეები.—

იმას, ალტონ თ აითუ ტყვევისა, ასე გაშინჯეთ, შვეიცარიაში აპირებენ ხელით ნაკეთები ფრინველების ბუღეების გამოფენას.

ჩვენი მხრიდანაც რომ მიიღებდენ მონაწილეობას ჟირიმის (იალტის) გამოფენაში ძალიან სასაჩვებლო დარჩება, ამიტომ რომ იქ გაიცნობენ რა იარაღებს ხმარობენ სხვა და სხვა ქვეყნებში სხვა და სხვა ღვანისა და ხეხილების შემუშავებისა და მოყვანისათვის.—

შირიმიდან იწერებიან, რომ იქ იალტის „მეღვინეთ და მებაღეთ საზოგადოებას “უნდა გამართოს ღვინის კეთების და ხილის მოყვანის გამოფენა. მს გამოფენა, რასაკეირველია, ძალიან სასარგებლო დარჩება ჩევნთებისაც; საზოგადოთ გამოფენები იმიტომ არიან კარგნი, რომ კაცი გაიცნობს სხვა და სხვა ნახელოვნებს; მაგ. ეხლა შირიმში უნდა მიიტანონ ღვინოები, ღვინის საკეთები მასა-

დიდი ხანი უნდა იყენეს, რაც ეკონომიკური მდგომარეობა შეცვლილა შარითლ-ქახეთსა და ქახეთს შუა; გადმოსცილდებით თუ არა ლიხსა და სრულებით სხვა სანახაესა ნახავთ; სოფლების მდგომარეობა, ხალხის სახლში განწყობილება, მუშაობა, ხელოვნება სრულებით აღარ მიეპხავსება შარითლ-ქახეთისას.— ენისა და ბევრი ჩვეულებაების ერთობა კი საკეირვლათ არის დაცული ვიღრე სამეცნიელომდინ.

მოწმებათ არ მიღებდენ: ვინც სრულ წლო-
განი არ იყო, ჰეკუ-შეშლილს, მოპასუხის ნა-
თესავებს, ვისაც მოპასუხესთან საჩივარი ჰქონ-
და, მოპასუხის მოვალეს-სანამ ვაღს არ გარ-
დიხდიდა და ზოგიერთს საზოგადო თანამდე-
ბობის აღმასრულებელ პირებს.—მოკუვდავის,
ან დაჭრილის ფიც ქვეშ ნაჩენები დანაშა-
ულზე ითვლებოდა უეჭველ დამტკიცებათ.—
დედაკაცი დაღესტანში თითქმის არსად არ მი-
იღება მოწმათ; და საღაც კი მიიღება მოწ-
მათ, იქაც იმათ მაგირათ, თუ ფიცი საჭიროა,
უნდა დაიფიცოს ქმარმა, ან ძმაზ.—ცრუ ფი-
ცისთვის პორანზე, ადათის ძალით; გარდახ-
დება დანაშაულს ჯარიმა, და ამას გარდა ის
აღარ მიიღება არასოდეს მოწმათ; იმას არც
ფიცი დაეჭირება.

ადათში ყოველ გვარი დანაშაულობისა-
თვის ოთხ ნაირი დასჯაა მიღებული. 1) სო-
ფლიდან გაგდება დანაშაულისა; თუ დანაშა-
ული მკვლელია, მოკლულის ნათესავებს შე-
უძლიათ მოჰკლან ის; ამისთვის ისინი პასუხს
არ უდებენ; ნათესავებს შეუძლიათ აგრეთვე აპა-
ტიონ დამნაშავეს.—2) ზაგდება სოფლიდან
დადებულ ვადიმდინ; ამ ნაირი დამნაშავეს
მოკვლა კაცს არ შეუძლია.—3) შულით, ან
ქონებით გადასახადი მოჩიდარის სასარგებ-
ლოთ.—4) ჭარიმა ფულით, ან სხეა ქონე-
ბითი გადასახადი გადახდება სხეა სასჯელს
გარდა ყოველი დანაშაულობისათვის.—ჭარი-
მის ფულს ხმარობენ ეხლა რომელიმე საზო-
გადო სასარგებლო საქმისთვის, მაგ. გზების
და ხიდების გასაკეთებლათ, შეკოლების გასა-
მართავად და სხ.

ლობს-თუ არ მაპატიებთ, ჩემივე ლეკურით
მომკალით და სუდარეში გამხერეთო. ნათესავე-
ბის ალაყაფის კარებთან რო მიეღენ, მკვ-
ლელს გააჩერებენ; ამ ღროს სახლიდან გამო-
ვა რომელიმე მოკლულის ნათესავი, მივა და-
მნაშავესთან ააძრობს ლეკურსა და სუდარს,
მოხდის ბოხობს და წაუსვამს თავზე ხელს;
მოლლა წიაკითხავს ლოცვას და შემდევ ამათ
შორის ყოველი მტრობა და სისხლის ძიება
უნდა მოისპოს.—

მხლა ენახოთ რა ნაირი კანონებია ლეკუ-
ბის ადათში ცოლ-ქრმდების საქმეზე, ქალის
მოტაცებაზე, მრუშობაზე, გრძელობაზე
და სხ.

შალს თავის ნებით არ შეუძლია არასოდეს
ქმარს წაჰყენეს: უსათუოთ იმან უნდა ითხო-
ვოს ნების დართვა ან ნათესავებისაგან, ან

ადათი სიკედილით არავის არ დასჯის; მაგრამ დიდი დანაშაულობისთვის ის აძლევს ნებას ყველას, ვისაც კი უნდა და შეუძლია მოპკლას დამნაშავე და ამ მოკელისათვის იმას

სამზღვარს გარეთ გამოფენები თითქმის
სამეცნიეროში კი ქართული ენა ძალიან შე-
ცვლილია, თუმცა აქ თითქმის ყოველს სიტ-
უაში იპოვით ქართულს ფეხსა; ბევრი ქა-
რთული სიტყვა თითქმის შეუცვლელად არის
დარჩენილი; წინადადებარი, დაწყობა ლაპარა-
კისა, დაბოლოვება და მიხერა—მოხერა ენისა
სულ წმინდა ქართულია; ასე გაშინჯეთ იღიო-
რიზმიკ კი სულ ქართულია ასე, რომ თქვენ

„დოკების“ კორჩავაონდენია.

၁၃၈၆၂၃၇၃၀၃၁၂.

მარგა ხანია არა მომიწერია რა „ღროვა-ში“ სამეცნიეროზედ. მოუკლელობაზედ სა-მეცნიერო ისრეთი საუკლობა შეიქნა, რომ მცე-ნინდა ამას დავადო ჩემი ჩუმათ ყოფნობის ბრალი.

ლილიუკეს სიტყვის სიმარჯვისათვის ს ა ყ დ-რათ. მაგრამ სიტყვას სა ხ ლ ი თქვენ ვერ უპოვით ქართულში ძრისა. მე ამ გვარის მე-გრულისა და ქართლ-იმერულის ენების მდ-გომარეობიდამ გამომყავს ის აზრი, რომ ეხ-

დიდი ხანი უნდა იყენეს, რაც ეკონომიური
მდგომარეობა შეცვლილა მართლ-ქახეთსა და
მერეთს შუა; გადმოსცილდებოთ თუ არა
ლიხსა და სრულებით სხვა სანახავსა ნახავთ;
ორფლების მდგომარეობა, ხალხის სახლში გან-
უყობილება, მუშაობა, ხელოვნება სრულებით
დღარ მიერსგავსება მართლ-ქახეთისას.— ენისა
და ბევრი ჩვეულებაბის ერთობა კი საკურ-
კლაო არის დაცული ვიდრე სამეცნიელომდინ.

*) ხმოვანი ასოს წინ ასო კ მეგრულს ენაში იც-
ვლება ზაგარ ხმოვან ასოთა, ასე რომ უუდეს მაგი-
რათ ისე გესმით, თითქო აბბობენ უდეო, მხოლოთ
იხმარება მაგარის წარმოთქმითა.

ვაჭის მამა აძლევს რასმე ნიეთს ქალის მამას
და ამის შემდეგ დანიშნულები ითვლებიან
სასიძოთ და პატარძლათ.—
დანიშნის შემდეგ სასიძოს შეუძლია ყო-
ველ დროს მიეკიდეს თავის საცოლოს სახლ-
ში მარტინ და მარტინი არ არ მო

როცა ნათესავები გამოაცხადებენ, რომ მორიგების თანახმა ვართო, მაშინ აი როგორ იქცევიან ხოლმე: ჯერ მკვლელს ქარდახდევინებენ მოკლულის ნათესავების სა- არგებლოთ ჯარიმას, მერე ჩამოაცმენ სუდა- რას, ზამოაკრავენ წელზე ლეკურს და ამ რიგათ მოხუცებულები და პატივ საცემი კაცები წა- ყვანებენ იმას მოკლულის ნათესავების სა- აღმში იმის საჩვენებლათ, რომ ის სტუდება- თავის ბრალეულობაში და რომ ის თხოუ- ლობს-თუ არ მაპატიებთ, ჩემივე ლეკურით მომკალით და სუდარეში გამხევეთო. ნათესავე- ბის ალაყაფის ჭარებთან რო მიელენ, მკვ- ლელს გააჩერებენ; ამ დროს სახლიდან გამო- ვა რომელიმე მოკლულის ნათესავი, მივა და- ნაშავესთან ააძრობს ლეკურსა და სუდარს, მოხდის ბოხობს და წაუსვამ თავზე ხელს;

ულება, რომ სასიძოსა და პატირძალს შეუძ- ლიათ ერთათ ლოგინში წოლა; მაგრამ და- ქორწინებამდი სასიძოს არ შეუძლია წელს ქვეით ხელი ახლოს პატირძალს. შამილის დროს ერთმა ახევის პატირძლმა მოჰკვდა თურმე ხანჯლით თავის საქრმო ამ ჩვეულების გარ- დასვლისათვის; ამისთვის, დასჯის მაგიერათ, იმას ყველგან აქებენ.—მორწილის დროს ვა- უმა უნდა მიუტანოს თავის საცოლოს საჩუ- ქრათ საქორწილო ტანსაცმელი, ქვეშავები, საბანები და სათამაშოები რამ; ამ საჩუქრების ჰქეითა ყალიმი. ამას გარდა სასიძომ უნდა მი- სცეს თავის საცოლოს ხელწერილი, რომ ამ- დენ ფულს გაძლევო; ამას ჰქეითა სახელად ქებინი; ქებინს გარდახდევინებენ მხოლოთ მა- შინ, როცა ქმარი ცოლის გაფლებას მოინ- დომებს.

თუმცა კოლის შერთვა ძალიან გაადვი-
ლებულია დაღესტანში, მაგრამ ქალების ტა-
ციობა მაინც ხშირად ჰქონდება ხოლო.— პლა-
ტიონ ქალის მოტავის დილ-მამის შემთხვევა

თუ პატიონალი და იმის ნათესავი გარებრება დათა-

ნების თავის ნებით არ შეუძლია არასოდეს
ქმარს წაკუეს: უსათუოთ იმან უნდა ითხო-
ვოს ნების დართვა ან ნათესავიბისაგან, ან

დაიღუნებითა, მას გარდა მდევრი ეყობრ ჭარის
მას; თუ მოტაცებულის ნათესავები არ არიან
თანახმა იმათ დაქორწინებაზე, მაშინ ქალი
უნდა დაუბრუნონ ისევე იმათ და მომტაც-
ველს დასჯიან მით, რომ გააგდებენ სოფლი-

ვარს განსხვავებას, რომელსაც უკეთესობი აღ
არს ენაში.

სახიერება და საზოგადოთ ტიპი მეგრელე-ისა უფრო ქართულია, მაგრამ როგორც ქარ-ელებში შეგვხდებათ ხშირათ სომხური და ათრული ტიპი, ეგრეთვე აյ ხშირათ ნახავთ ბრაულს ტიპსა. თათრულს და სომხურს ტიპს ითხოს აქეთ ძალიან ძირიათ, თითქმის რომ კე-არ შეხვდებით, მაგრამ ებრაული ხშირა, ოგორუც მეგრელებში, ეგრეთვე იმტრილებში ა მეტადრე გურულებში. მეგრელებში შეხვ-დებით კიდევ მრავალი ბერძნულს ტიპს, მე-ადრე დაბალს ხალხში. საიდამ, ან როგორ არმოსდგებიან ეს სხვა და სხვა ხალხის სა-ხაობანი, ამის ვითარებას ვერ მიყევდები და ზურ კორესპონდენციის საქმეა; მე რომ სამე-ნიერო ახსნაში შევიდე, მაშინ სხვა მასალე-ი უნდა მეონდეს და აღარც კორესპონდენ-იას დავსწერდი. ჩემი საქმე ეხლა ის არის როც, რასაც ოვალითა ვხედავ და რაც წარ-უდგება ჩემს გონებას. ამის ახსნა მიმინდევია კენი პატივცემული ისტორიკოსი დიმიტრი ჭავაძისათვის, რომელიც დიდის საქმის ცოდ-ით და ნიჭიერათ იღვწის საქართველოს ის-ორიისათვის და აქც კიდეც ამის რამდენი- ლონის-ძიება და მასალა. ამის გამო მე დავალ ისევ ჩემს საქმეზედ, ვითარცა გაკვ-ითი კორესპონდენცია.

Սրոյ մռարթմնեბա, հեղլոցիսրո ჩվեշլեգա-
մեցրելու տեղանքը լուս գրանքո զբոհեց-
են, հռած կյանքու տապանեցն գրանքու ամառ սա-
թմնուցն ամառ Մեծարշնուան սեցա եալեցն հրդ-
ենցն ենանու; մռացուան մացալուտս. հյենն մու-
ր և տես որակեցն ան սրմոն ճար Յունուու-
ցն ենատ; մեցրելոցն յու լուրսա և տես եմարո-
ւ սամլրտուա, լուրսու տացո Յունուու ու-
լանց և սաեմարցն ելուա. սիան հռած սցըլուոց
ացրելոցն մուրու և տեցն ձարու յու յու-
րուան, հռացըսաւ մարտլ-մաքուա և Ույրեց-
ու յեցն որակեցն ան սրմոն ճար ատ. Ացրեցը
ուս წյուլութագն տուռու ճար օնա, հռմցլսաւ
արարուու յեսեան լուրսու տուռուա և ան

ან სამი თვეიდან ერთ წლამდი; მოკველა კი
ა შეიძლება იმისი; ვადა რომ გაუვა, ის უნ-
ა დაბრუნდეს თავის სოფელში და კარგა-
უმასპინძლდეს თავის მოტაცებულის ნათესა-
ებს; ამის შემდეგ იმათ შორის შტრობა აღარ
ნრა იყოს.

მრუშობისათვის ადათით ისეთიერე დასჯაა
ანიშნული, როგორც მოტაცებისათვის; მრუ-
ობის დასამტკიცებლად ადათით ერთი მო-
მართვა არ არის

თუ ქმარი ცოლს, ან მა დას წაესწრო
ზუშობაში, მაშინ იმან უსათუოთ ორივე
ნდა მოკლას-კაციცა და ქალიც, თორემ მო-
ლულის ნათესავები დაიწყებენ იმის სისხლის

შალის ძალიარანებაზე მიიღობინ ათათით

მხიერას მხოლოდ მაშინ, თუ ის ამ დროს კიროდა; ამ ნაირი დამნაშავეს დასჯის დროს იდებენ ყურადღებაში-ქალწული ქალისითების აუტანებია იმას ძალა, თუ ქმრიანისათვის. — გარუცნილი ყოფა-ქცევის ქალებისაგან ძალა-ჭარბობაზე საჩივაჭალა არ მიღობან —

— სალად კუცნისთვის, ხევვნისთვის და საზო-
ადოებაში თავსაფრის მოხდისათვის დამნა-
სავე იმ რიგათ დაისჯება-თუ გინდ ძალადაე-

ମାର୍ଗାତ - ମାତ୍ରାକୁଳିନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ମାଲଦାତ୍ରାନ୍ତରୁଷିଲ୍ଲା
ରୁଷିଲ୍ଲା ଏହାଟିକିରେ ମାତ୍ରାକୁଳିନି ରୂପିନାଥାଙ୍କୁ ରା ଅଧିକ-
ରୁଷିଲ୍ଲା ରୁଷିଲ୍ଲା ରୁଷିଲ୍ଲା ରୁଷିଲ୍ଲା ରୁଷିଲ୍ଲା ରୁଷିଲ୍ଲା ରୁଷିଲ୍ଲା

თ-მავლ ობა ძალდატანებითი აზ არის, ვინც
აესწრება, შეუძლია მოკლას ორივენი.—
პირუტყვეთ—მავლობა მთიელებში თითქ-
ჩი არ არის.

5

დღეს, ვისაც კი შეუძლიან, უნდა იყვეს შინა და ულოცავენ ყველანი ღორის. მართლ-
მახეთში ამ გეარი ჩვეულება არ მოიპოვება.
სხვათ შორის კიდევ წარმოვადგენ მაგალით-
სა. ზეარაების დაყენება, როგორც მართლსა
და მახეთში, აქაცა სცოდნიათ, მაგრამ სხვა
რიგი სახით. ამას მე გიამბობთ იმ გეარათ,
როგორც ვიცანი მე ერთი მომრიგებელ მო-
სამართლებთან ნაწარმოებს საქმეში. მრთი
თავადიშვილი მიეიდა და გამოაცხადა, რომ
ამა და ამ კაცმა ძროხა მომპარა და შეჭამიო.
მომრიგებელმა მოსამართლემ დაიბარა ქურ-
დი და ჰეითა, მართლა უჩივიან იმას ქურ-
დობაზედ, თუ ტყუილათა. მურდმა გამოაცხა-
და: ჰწორეთ მართალია.—ზეარა იყო, სოქ-
ფა იმანა, და ამისთვის მოეიპარე და შეჭამიო.
— მერე რა ნება გქონდა?—ჰეითა მოსა-
მართლებმ.
— ნება მე მოჩირის შინაურებისაგანა

მქონდა; თვითონ მაგისმა ძმამა მოხვევა. ჩეენ-ში ისეთი ჩეეულება განლავთ, რომ, როდე-საც სახლში დიღს ხანს არის ზეარა და არ დაჰკლაშენ, მაშინ შინაურები სთხოვენ ვისმე, რომ ის ზეარა მოიპაროს, შეჭამოს და სამა-გიერო მისცეს მერე პატრიონსა. მე მოხვევს და ამისთვის მოვიპარე, შევჭამე და ახლა სა-მაიორო ონთა მიღება.

მაგივრო უზღა მიეცე. მოსამართლემ დაიბარა მოჩიერის ძმა; ამან გამოაკავა:

— სწორეთ მართალი გახლავთ, მე ვთხოვე
მაგ კაცსა, რომ მოეპარა და შეეჭამა. მიზეზი
ამისი გახლდათ შემდგომი: ჩვენში ადათი
არის, რომ, როდესაც სასამხრეთოეთ ან ხა-
ტის შესაწირავათ დაუყენებენ ზეარასა, მინამ
ეს ზეარა არ დაიკვლის, მინამ ვინც უფროსია
სახლში, იმისი ხმის გაცემა არავის შეუძლი-

ან. მაშინ ეს უფროსი ისეთი ბატონი ხდება
მთელს ოჯახში, რომ, რაც უნდა ჩაიდინოს,
რაც უნდა ჰქონას — კრინტის გაქრას ვერავინ
გაპეტედას იმ ხატის შიშითა, რომლისთვისაც
შეწირულია ზეარა. მთელი სახლობა, დიდი
თუ პატარა ყველა შევიწრებულია მაშინ სახ-
ლის უფროსისაგან ისე, რომ ყველა მოთმი-
ნებიდამ გამოდის და სიტყვის თქმა კი არ შე-
უძლიანთ. უფროსებსაც ეს უნდათ: მინამ ისი-
ნი არ ინებებენ, ზეარა არ დაიკულის, და, რა-
ღა თქმა უნდა, რომ, მინამ ზეარა სასიკვდი-
ლოთ არ დაბერდება, არა ჰკლამენ. ამის გა-
მო, თუ ის ზეარა ან არ დაიკარგა, ან მგელ-
მა არ შექამა, შინაურები სოხოვენ ვისმე,
რომ მოიპაროს, შექამოს და მერე სხვა სა-
მაგიერო მისცეს პატრონსა, თუმცა პატრო-
ნისაგან რიგი არ არის, რომ მიიღოს ამაში
მიწაში დასთესოს სიმინდი, მეორე წელიწადს
დასთესა ან ჭეავს, ან ღომსა. მეგრელი მინამ
სდგას ერთს ალაგასა და ხნავს თავისგნით
გატეხილს ახოებსა, მინამ ამ მიწას შემოაკლ-
დება ძალა. რაკი მიწა უკლებს ნაყოფსა, მე-
გრელი გადადის სხვა ყრუ ტყეში, სახლდება
იქ ხელახლათა და სტეხავს გაუტეხელს ტყე-
სა, აქცევს სახნავათა და ხმარობს, მინამ ამ
მიწებსაც ძალა გამოელეოდეს. მასუკან უბ-
რუნდება ეს ისევ თავის ძველს ადგილებსა,
თუ ის გატყევებულია ისევა, თუ არა და გა-
დადის სხვა ადგილასა, მინამ იმისი ძველი ნა-
დომი ადგილები ტყედ იქცეულნენ. მიწის
პატიობა ამათში არ იციან ჯერაბითა, თუ არ
ბოსტნეულობისა. მიწის პატიობის მაგიერათ
ამათში ეს არის შემოლებული, რომ სულ
ახალ-ახალ ტყესა სტეხენ.

როგორც, ჩემის აზრით, არ არის კარგი,
როგორც სამეზობლოთ, ეგრეთვე გიგინურს
შემთხვევაში ისე ვიწროთ ცხოველება, როგორც
ძალაპარა და შეეჭამა ის ძროხა.
მა ნალაპარაკევი მოპასუხესი და მოჩინერის

მისა გაიმეორეს მოწმებმაცა.
ბევრი ამ გვარი მიმსგავსებული ჩვეულება-
ნი გვიმტკიცებენ, რომ კერძოთთაყვანება ერ-
თი ჰერინიათ ძველს ქართველებსა, მაგრამ რო-
გორც ქართლსა და ქახეთში, ეგრეთვე, სამე-
გრელო შიაც შესულან იმ გვარი რელიგიური
ჩვეულებანი კერპობის დროს სხვა და სხვა
ხალხებისაგან, რომ ერთ-რიგი ჩვეულებანი
გადასხვაფერებულან სხვა და სხვა საქართვე-
ლოს აღიიბებში.

რაც შეეხება თვით მეგრელების ცხოვრებას, როგორც სჩანს ესენი უფრო უნდა ჰგანდნენ ძველს ქართველებს, ვიდრემ ქართლი და ძახეთი. რაც უფრო პატრიარქული ცხოვრებაა დაშორებილი ხალხში, იმდენი უფრო მიემსგავსება ეს ხალხი თავის წინაპართა. მეგრელები ვერა თავსდებიან ერთს საზოგადოებაში. მეგრელს არ უყვარს მახლობელი მეზობელი, მეგრელს უყვარს თარხანი ცხოვრება. ტმის გამო მეგრელები დგანან გაცალკევებულნი, შორი — შორს ერთმანერთზედ. შეე-

ედებიან ზარალში. შემდევ ამისა, ამ გვარი განცალკევებითი ცხოვრება და ხალხის დასახლება არის კიდევ საძაგელი სასოფლო შეკოლებისთვის. მრთს ადგილას, რომ სასწავლებელი გამართოს, ერთი ათიოდე კომლს გარდა, უველა მცხოვრებლები ისე შორს დარჩებიან ამ ადგილზედ, რომ მოსწავლეთათვის აქ სიარული ყოვლად გასაჭირია. მსე და ამ გვარი შემთხვევისათვის ამ ნაირი განცალკევებითი ცხოვრება მეგრელებისა არის ამათთვის საზარალო, როგორც ეკონომიურს ეგრეთვე ზნეობითს შენთხვევაში. ამისი შეელა მეგრელებს არ შეეძლიანთ, რაკი იმავ დასაწყისითვე არიან ამ გვარ ცხოვრებას და ჩვეულნი. ამისი შეელა შეეძლიან მხოლოდ შმართებლობის ინიციატივისა. შმართებლობამ, რომელმაც მოსპონ მონობა, იმედია ამ გვარს ხალხის საბოლოვო შიაც მიიღებს მონაწილეობას და უჩევნებს ხალხს იმ გვარი დასახლების წესსა, რომ იმას შეეძლოს ეკონომიური აჯოშობისა და ზნეობითი. თუ ერთი იმით

ՅՈՒՆԻՑԱ

ԱՆՁԱԲՈՅ.

8 ა დ რ ი ღ ი ი ვ ლ ი ს ი ს 3. ახალი მინის-
ტრების კაბინეტი შესდგა; თავსმჯდომარეთ
დანიშნულია გენერალი პრიმი; ესვე სა-
მხედრო საქმეების მინისტრათაც რჩება; ად-
მირალი ტოვეტე დარჩა სევ ზღვის მინის-
ტრათ; წორი ღლია დანიშნეს იუსტიციის
მინისტრათ. ახლად დანიშნეს: არდან იან-
ს ი-ფინანსის; ეჩე ეგარა ი-საზოგადო მუშაო-
ბისა და ბევრა-კოლონიებისა მინისტრე-
ბათ —

ԱԲՐԱՄՈՎ

დაბითულია გეოერალი პრიზი; ესვე სა-
მხედრო საქმეების მინისტრათაც ჩეხება; აღ-
მირალი ტოპოტე დარჩა ისევ ზღვის მინის-
ტრათ; წორი ილია დანიშნეს იუსტიციის
მინისტრათ. ახლად დანიშნეს: პრდანი იან-
ს იუნიანის; ეჩე ეგარა ი-საზოგადო მუშაო-
ბისა და ბედერა-კოლონიებისა მინისტრე-
ბათ.—

შენ გქონდა განძრახულება იზაბელლას ტახტი ისპანიაში ისევ აგედგინაო. ამ წიგნში სხვათა შორის არის შემდეგი: „მე არ ვამტკიცებ, რომ ვითომიც შენ გქონდეს ამჟერატო-

რი ნაპოლეონის მოხმარების იმედი; — მე
ვამბობ მხოლოდ, რომ შენ გეგონა ნაპოლი-
ონი გიშველიდა ბურბონების ტახტის აღენი-
სათვის. მს შეშველება მაგრე ადვილათ არ
ეძლევა, როგორც შენ გეგონა. იმპერატორ-
მა პირდაპირ გითხრა უარი ამაზე და ამით
გიჩვენა პატრიოტობის მაგალითი. თქვენ
მოიწადინეთ, უფ. ჩესტე, თქვენი სამშობლოს
შეართებლობის ღალატი, იმ შშართებლობისა,
რომისაკენ მოიწოდ ტავორით მიტო-

მიაღწიოს კეთილდღეობას, უნდა გააშენოს
იქ რკინის გზები და ჯარებიც მოუმატოს.—
ჩვენ თუ ასე მოვიქცევით, სოჭება ორა-
ტორმა, დარწმუნებული უნდა ვიყოთ, რომ
მაშინ დიდს სარგებლობას მოუტანთ
ინდიასა და ჩვენი ძალა იქ ისე გამაგრ-
დება, რომ რუსეთის მეზობლობა სრულებით
არის სიმართლით გამოიკვლია და დაუასა

თქვენი პოლიტიკური მოქმედება? ძალიან
წმინდა სინიდისი უნდა ჰქონდეს იმ კაცს,
რომელიც თქვენსაეით დაიწყებს ცილის წამე-
ბას და ტყუილების დაბრალებას თავის მოწი-
ნალდევებზე პროკლამაციებში”. —

— მაღრიდის ქუჩებში უპოვათ ამ ცოტა
ხანში პროკლამაციები, რომლებიც იქაურ
ხალხს იწვევენ კარლისტების სასარგებლოთ
თოფ-იარაღის აღებას; იწვევენ ხალხს, რომ
მიზოძონ იმ მაგალითს, რომელსაც ამ ცოტა
ხანში გამოიჩინენ მარჯვე პაპელონის მცხო-
ვრებლებით.—ნავარის სამღვდელოება თავით
ფეხამდე დაიარადებულია და წირების დროსაც
კი არ ისხნის თოფ-იარაღს. პეტრე-პავლო-
ბის დღეს ტიდელის მღვდელი მწირველი იყო;

